

**Pr. dr. Iulian Eni,
Universitatea „Aristotel“ din Tesalonic**

**UNITATEA BISERICII,
MOTIVAȚIE FUNDAMENTALĂ
ÎN PASTORAȚIA
SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR**

Περίληψη: Το κίνητρο της ποιμαντορικής δραστηριότητας του Ιερού Χρυσοστόμου ήταν η αγάπη του προς τον Χριστό και την Εκκλησία. Για μια επιτυχημένη ποιμαντορία του ποιμνίου του, ο Άγιος Ιωάννης είχε την πεποίθηση ότι ουσιαστική είναι η διατήρηση της ενότητας των μελών της Εκκλησίας γύρω από το Χριστό. Η εν Χριστώ ένωση των μελών της Εκκλησίας γίνεται σημαντική μέριμνα του Ιερού Πατέρα και συγχρόνως ουσιαστικό κίνητρο στο ποιμαντορικό του έργο.

Η ένωση των μελών της Εκκλησίας με την Κεφαλή-Χριστό, και εν Χριστώ με όλα τα υπόλοιπα μέλη της Εκκλησίας είναι ρεαλιστική και μυστηριακή. Πρόκειται για το μυστήριο της „εν Χριστώ“ και „εν Αγίω Πνεύματι“ ενότητας της Εκκλησίας.

Για τον πιστό που κοινωνάει, η Θεία Ευχαριστία είναι το κατ' εξοχήν μυστήριο της ρεαλιστικής και πραγματικής ενότητάς του με τον Χριστό και εν Χριστώ με τα υπόλοιπα μέλη της Εκκλησίας.

Η εν Χριστώ ενότητα της Εκκλησίας και η έκφραση της οικουμενικότητάς της δια της Θείας Ευχαριστίας προϋποθέτει την ενότητα της πίστεως.

Ο θησαυρός της αληθείας βρίσκεται μόνο στην Εκκλησία και οι ορθόδοξοι πιστοί οφείλουν να το διατηρούν αμόλυντο από τις αιρετικές εκτροπές. Ο ορθόδοξος πιστός οφείλει να έχει ιεραποστολικό χαρακτήρα.

Ο γνήσιος ορθόδοξος πιστός δεν είναι εκείνος που θεωρεί τον εαυτό του ορθόδοξο, αλλά αυτός που το αποδεικνύει στην πράξη, με τον τρόπο ζωής του.

Σε καμία περίπτωση ο ορθόδοξος πιστός δεν πρέπει να δείχνει μίσος, εχθρότητα ή κακία προς τους αιρετικούς, όπως δεν πρέπει να δείχνει προς ολόκληρη την οικουμένη. Ο ορθόδοξος χριστιανός οφείλει να προσεύχεται για την φώτιση των πλανημένων και για την επανόρθωσή τους.

Υπάρχουν πάθη και νοσήματα που καταστρέφουν την ενότητα της Εκκλησίας από μέσα της. Πάθη όπως η φιλαρχία, η κενοδοξία, η φιλαργυρία, η φιλοδοξία, η πλεονεξία, η φιλαντία και άλλα παρόμοια διαλύουν το δεσμό της Εκκλησίας.

Με πόνο ψυχής, ο Ιερός Χρυσόστομος συγκαλεί όλα τα μέλη της Εκκλησίας να καταπολεμήσουν μαζί όλα τα νοσήματα της ενότητάς τους και παροτρύνει σε μια ενάρετη ζωή εν τω συνδέσμω της αγάπης και της ειρήνης.

Λέξεις-κλειδιά: Εκκλησία, Σώμα Χριστού, ένωση, ενότητα, ποιμαντορία, ποιμαντορικό έργο, αίρεση, σχίσμα, νοσήματα, φιλαρχία, αρετή, αγάπη, ειρήνη.

Introducere

După cum este bine cunoscut, Sfântul Ioan Gură de Aur face parte din categoria marilor personalități ale Bisericii. Trăind în Hristos prin Harul Duhului Sfânt, marele părinte a fost preocupat îndeosebi de buna păstorire a turmei duhovnicești ce i-a fost încredințată. Păstor cu vocație apostolică, cu spirit misionar greu de egalat, cu viață ascetică profundă, cu moralitate înaltă, cu talent oratoric încântător, Sfântul Ioan a contribuit substanțial la îmbogățirea tezaurului Tradiției Bisericii.

Trăind într-o epocă plină de încercări, în care instabilitatea, imoralitatea, minciuna, înșelăciunea, ipocrizia, dorința de putere și trădarea erau întâlnite la toate treptele societății și evidente mai ales la cei aflați în fruntea Imperiului și a Bisericii, Sfântul Ioan Gură de Aur s-a luptat pentru o viață autentică în duhul Evangheliei, conform chemării Mântuitorului Hristos.

Fără îndoială, motivația supremă a activității sale pastorale era dragostea față de Hristos și de Biserică. Pe această cale a dragostei de Hristos și de Biserică, Sfântul Ioan Gură de Aur a avut model și călăuză pe Sfântul Apostol Pavel. Îndemnul Apostolului: „*Următori fiți mie, precum și eu lui Hristos*” (I Corinteni 11, 1), a avut ecou puternic și determinant în viața Sfântului Părinte.

Sfântul Ioan s-a îndrăgostit de Apostolul Pavel și prin acesta l-a cunoscut mai bine pe Hristos. Prin intermediul Apostolului, Sfântul Ioan și-a descoperit dragostea lui puternică față de Hristos. Flacăra dragostei de Hristos, odată ce s-a aprins în sufletul Sfântului Părinte, nu s-a stins niciodată, ci dimpotrivă a crescut și l-a stăpânit deplin¹.

1. Vezi pr. dr. Iulian Eni, *To Μυστήριο του Χριστού. Σπουδή στο υπόμνημα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου στις επιστολές του Αποστόλου Παύλου*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2010, p. 86-94.

Taina unității Bisericii

Având la bază dragostea față de Hristos și de Biserică, Sfântul Ioan Gură de Aur a înțeles că, pentru o bună păstorire a turmei duhovnicești, este esențială păstrarea unității membrilor Bisericii în jurul lui Hristos. Unitatea în Hristos a membrilor Bisericii devine așadar preocupare majoră și totodată motivație fundamentală în pastorația Sfântului Părinte. Sfântul Ioan se ostenește, punându-și în valoare toate calitățile cu care a fost înzestrat, pentru a-și îndeplini cu vrednicie slujirea la care a fost chemat. Se străduiește să fie un bun următor al Mântuitorului Iisus Hristos, Care și-a dat sufletul pentru întreaga omenire² și S-a rugat pentru unitatea și comuniunea membrilor Bisericii³.

Pentru această temă a unității membrilor Bisericii în jurul lui Hristos, reprezentativă este învățătura Sfântului Apostol Pavel, rezumată în Epistola către Efeseni: „*De aceea, vă îndemn, eu cel întemnițat pentru Domnul, să umblați cu vrednicie, după chemarea cu care ați fost chemați. Cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții în iubire. Silindu-vă să păziți unitatea Duhului, întru legătura păcii. Este un trup și un Duh, precum și chemați ați fost la o singură nădejde a chemării voastre. Este un Domn, o credință, un botez. Un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate și prin toate și întru toți. Iar fiecăruia dintre noi, i s-a dat harul după măsura darului lui Hristos*“ (Efeseni 4, 1-7).

Această învățătură apostolică este pe deplin asumată de Sfântul Ioan Gură de Aur, care se ostenește să o împlinească cu toată responsabilitatea în întreaga sa activitate. Încredințat fiind că Biserica este Trupul lui Hristos⁴, Sfântul Ioan Gură de Aur are convingerea că deplina unitate a membrilor Bisericii se realizează numai în Hristos – Capul Bisericii⁵.

Atât Apostolul Pavel cât și Sfântul Ioan Gură de Aur folosesc diferite imagini pentru a exprima unitatea în Hristos a membrilor Bisericii.

2. Ioan 15, 13.

3. Ioan 17, 20-24.

4. I Corinteni 12, 12-14. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 30, 1, P.G. 61, 249-250.*

5. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Efeseni, Omilia 1, 4, P.G. 62, 16. La Epistola către Coloseni, Omilia 3, 2, P.G. 62, 320. Vezi și pr. dr. Iulian Eni, op. cit., p. 292-301.*

Dintre imaginile folosite însă, cea a corpului uman este apreciată ca fiind cea mai reprezentativă, având capacitatea de a înfățișa cum se poate mai bine unitatea membrilor în Biserică. Astfel, așa cum în trupul uman toate mădulele sunt legate între ele și coordonate de cap, tot așa și în Biserică, toate membrele sunt unite între ele și conduse de Capul-Hristos. Unirea membrilor Bisericii este reală și totodată tainică. Dezvoltând această temă, Sfântul Ioan Gură de Aur arată că unitatea Bisericii este mai presus decât unitatea unui trup uman, deoarece unirea membrilor Bisericii cu Capul-Hristos și, în Hristos, cu toți ceilalți membri, se realizează în mod tainic. Este Taina unității, care se realizează „în Hristos” și „în Duhul Sfânt”. Sfântul Părinte subliniază că ceea ce unește și adună într-o unitate deplină pe membrii Bisericii, pentru a deveni „un Trup”, este „un Duh” – Duhul Sfânt. Adică, membrii Bisericii constituie „un singur Trup” – Trupul lui Hristos, datorită unui singur Duh, întru Care au fost botezați. Astfel, toți cei botezați în Duhul Sfânt devin Trupul lui Hristos⁶. Încorporarea în Hristos constituie baza unității Bisericii și a existenței ei ca Trup al lui Hristos.

Unitatea membrilor Bisericii în Hristos este o realitate ontologică a Bisericii⁷. Sfântul Ioan Gură de Aur subliniază că însuși termenul grecesc „Ἐκκλησία” (= Biserică) înseamnă „unire”, „armonie”, „înțelegere”⁸. În Biserică, toți sunt născuți de aceeași mamă și sunt chemați spre a se împărtăși de la aceeași masă⁹.

***Dumnezeiasca Euharistie,
expresia unității depline a membrilor Bisericii***

Prezența Mântuitorului Hristos în Biserică este permanentizată peste veacuri, până la sfârșitul lumii, prin Sfintele Taine, dar în mod

6. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 30, 2, P.G. 61, 251.*

7. Ν. Λουδοβίκου, *Η αποφαστική Ἐκκλησιολογία τοῦ Ὁμοουσίου. Ἡ ἀρχέγονη Ἐκκλησία σήμερα*, έκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2002, σ. 238-239.

8. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Galateni, Omilia: 1, 3, P.G. 61, 616: „τὸ γὰρ τῆς Ἐκκλησίας ὄνομα, συμφωνίας ὄνομα καὶ ὁμονοίας ἐστὶ”*. Conf. *La Epistola I către Corinteni, Omilia 1, 1, P.G. 61, 13.*

9. Idem, *La Epistola către Romani, Omilia 8, 8-9, P.G. 60, 465-466.*

deosebit prin Taina Sfintei Euharistii. În Dumnezeiasca Euharistie este concentrată și permanent activă întreaga Iconomie a Domnului Iisus Hristos de mântuire a lumii¹⁰.

Sfântul Ioan Gură de Aur subliniază că Taina care se repetă la fiecare Sfântă Liturghie este Anamneza Unicei Jertfe mântuitoare a Domnului Iisus Hristos¹¹. În Taina Sfintei Euharistii însă, nu are loc doar Anamneza Jertfe mântuitoare a Domnului Hristos, ci și Dumnezeiasca Împărtășire și Comuniune, în care, Însuși Mântuitorul Hristos, Jertfit și Înviat, oferă Trupul și Sângele Său, pentru a uni în Sine, prin acest mod euharistic, întreaga Biserică¹². Astfel, Dumnezeiasca Euharistie este cel mai autentic mod de înfățișare a Bisericii sau, altfel spus, în Taina Sfintei Euharistii este reprezentată Biserica – Trupul lui Hristos extins în umanitate¹³. Toți cei care se împărtășesc din Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos devin părtași ai vieții și Învierii Lui. Pentru cel care se împărtășește, Dumnezeiasca Euharistie este prin excelență Taina unirii reale și autentice cu Hristos și în Hristos cu toți ceilalți membrii ai Bisericii¹⁴. Căci: „*Precum Trupul lui Hristos asumat prin întrupare este unitar și păstrează în această unitate a Trupului Său toate mădularele Sale, tot așa și noi, credincioșii, care ne unim prin împărtășire din aceeași Pâine și devenim una în Hristos, devenim un Singur Trup, Trupul lui Hristos. ... Căci ce este Pâinea? Trupul lui Hristos. Ce devin cei care se împărtășesc? Trupul lui Hristos; nu mai multe trupuri, ci un Singur Trup. Căci precum pâinea este o unitate alcătuită din multe boabe laolaltă, care, fără să poată fi distinse, există unite în aceeași pâine, tot așa și noi, cei care ne împărtășim din Trupul lui Hristos, devenim o Unitate, un Singur Trup. Căci nu te hrănești tu dintr-un trup și celălalt din alt trup, ci toți din Același Trup, din Trupul lui Hristos*”¹⁵.

10. Pr. dr. Iulian Eni, *op. cit.*, p. 339.

11. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Evrei, Omilia 17, 3, P.G. 63, 131.*

12. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 24, 1, P.G. 61, 200. La Epistola către Romani, Omilia 8, 8, P.G. 60, 465. La Evanghelia după Ioan, Omilia 46, 4, P.G. 59, 261.*

13. *I Corinteni: 10, 16-17.* Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 24, 2, P.G. 61, 200.*

14. *Ibidem.* Vezi și *La Epistola către Evrei, Omilia 17, 3, P.G. 63, 131.*

15. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 24, 2, P.G. 61, 200.*

Având aceste convingeri, Sfântul Ioan Gură de Aur dovedește o preocupare permanentă de a păstra vie conștiința ecleziastică a membrilor Bisericii. Pentru aceasta, îndemna adesea pe fiii săi duhovnicești de a rămâne uniți în jurul lui Hristos, printr-o participare conștientă la Tainele Bisericii, îndeosebi la Taina Euharistică.

După Sfântul Părinte, apropierea de Sfântul Potir presupune conștiință curată și suflet eliberat de orice patimă. De aceea spune: *„Nu se cuvine să ne apropiem de Sfânta Împărtășanie, atâta timp cât suntem stăpâniți de dorințe pătimase, care sunt mai rele decât febra. Când spun dorințe pătimase, mă refer și la dorințele trupești și la ale iubirii de arginți și la ale mâniei și la ale aducerii aminte a răului și în general la toate patimile. Astfel, cel care se apropie, trebuie mai întâi să alunge din sufletul său toate aceste patimi și apoi să se atingă de Jertfa cea Preacurată”*¹⁶.

În ceea ce privește pregătirea pentru Sfânta Împărtășire, Sfântul Ioan îndeamnă: *„Vă rog pe toți, să nu vă apropiați de Sfintele Taine așa, la întâmplare, sau pentru că este sărbătoare, ci dacă vă hotărâți cândva să luați parte la acest Dar Sfânt, să vă curățiți bine lăuntrul vostru cu multe zile înainte prin pocăință, prin rugăciune, prin milostenie și prin îndeletnicirea cu lucrurile duhovnicești și să nu vă întoarceți iarăși la cele rele...”*¹⁷.

Pentru o viață eclezială normală a membrilor Bisericii, Sfântul Ioan Gură de Aur îndeamnă la o deasă împărtășire cu conștiință curată. Astfel, zice: *„Precum, cel care nu simte nimic rău în conștiința lui trebuie să se apropie zilnic să se împărtășească, tot așa cel care este încărcat de păcate și nu se pocăiește trebuie să nu se apropie de Sfânta Împărtășanie nici atunci când este sărbătoare”*¹⁸. Pentru că: *„Vremea când cineva se poate împărtăși, nu este Teofania, nici perioada postului, ci atunci când are sufletul sincer și curat. Așadar, când ai așa sufletul, întotdeauna să te apropii, iar de nu-l ai așa, să nu te apropii niciodată”*¹⁹.

16. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 28, 1, P.G. 61, 233.*

17. Idem, *Despre Cel necuprins, P.G. 48, 755.*

18. *Ibidem.*

19. Idem, *La Epistola către Efeseni, Omilia 3, 4, P.G. 62, 28.*

***Unitatea credinței, referință de bază a unității Bisericii
și poziția ortodoxă față de învățăturile eretice***

Unitatea Bisericii în Hristos și expresia universalității ei cuprinsă în Sfânta Euharistie presupune unitatea în credință. Credința în Mântuitorul Hristos constituie o motivație de bază a unității membrilor Bisericii. „Un Domn, o credință, un Botez, un Dumnezeu”²⁰ reprezintă principalele caracteristici ale unității Bisericii. Prin unitatea credinței, toți cei care Îl urmează pe Hristos și cred în El se unesc, sau altfel spus, Însuși Mântuitorul Hristos îi unește pe aceștia în aceeași credință.

În activitatea sa pastorală, Sfântul Ioan Gură de Aur dovedește o grijă deosebită pentru modul de viață al membrilor Bisericii în conformitate cu morala ortodoxă. Viața virtuoasă a credincioșilor, ca premisă a dobândirii Împărăției Cerurilor, devine țintă majoră a lucrării sale pastorale. Modul de viață virtuoasă presupune însă înainte de toate, dreaptă credință. Pentru că numai pe o convingere sănătoasă a dreptei credințe se poate dezvolta o viață încărcată cu virtuți. Astfel, viața virtuoasă devine expresia dreptei credințe trăite²¹.

Sfântul Ioan Gură de Aur are o deosebită preocupare pentru păstrarea credinței ortodoxe nevătămată de rătăcirile eretice ale vremii. Cu toate că nu a lăsat multe opere sistematice (așa cum sunt: *Despre Cel necuprins către anomieni*²² și *Împotriva anomienilor*²³), în care să susțină credința sănătoasă față de ereziile timpului - Sfântul Ioan nu ezită să vadăască rătăcirile grupărilor eretice și să îndemne la păstrarea dreptei credințe cu orice prilej în omiliile sale²⁴. Astfel, îndeamnă pe fiii săi duhovnicești la o mai bună cunoaștere a Sfintei Scripturi, spre a observa rătăcirile și a nu se lăsa atrași de momelile ereticilor, care întotdeauna urmăresc să-i înșele ce cei simpli și fără cunoștințe²⁵.

20. *Efeseni*: 4, 5-6.

21. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Efeseni, Omilia 4, 2-3, P.G. 62, 33-34. La Epistola I către Timotei, Omilia 12, 2, P.G. 62, 560. La Epistola către Evrei, Omilia 7, 1, P.G. 63, 59-60.*

22. *P.G. 48, 701-748.*

23. *P.G. 48, 747-812.*

24. O minuțioasă analiză asupra poziției Sfântului Ioan Gură de Aur față de ereziile primelor veacuri vezi la pr. dr. Iulian Eni, *op. cit.*, p. 101-118.

25. Sfântul Ioan Gură de Aur, *La Epistola către Evrei, Omilia 8, 4, P.G. 63, 73.*

Sfântul Ioan Gură de Aur este convins că tezaurul adevărului este păstrat doar de Biserică și atrage atenția că multe sunt căile necredinței și ale rătăcirii, în timp ce calea adevărului este doar una singură²⁶. Pentru a deveni și mai convingător în fața păstoriților săi, Sfântul Părinte se folosește de diferite argumente, cum ar fi și următorul silogism: „Dacă cele ce învață ereticii sunt adevărate, atunci învățătura noastră este păgubitoare, dar dacă învățătura noastră este bună și adevărată, atunci ale lor sunt rele și rătăcitoare”²⁷.

Sfântul Ioan subliniază că este necesar să păstrăm Ortodoxia, nu numai din punctul de vedere al credinței, ci și din punctul de vedere al canoanelor Tradiției Bisericii. Căci, atunci când sunt păstrate canoanele Tradiției, este păstrată și unitatea credinței în Biserică. Adevăratul ortodox nu este cel care se crede ortodox, ci acela care dovedește în practică, prin modul de viață, că este păstrător al Tradiției Bisericii²⁸.

Sfântul Ioan arată că în niciun caz nu este posibil să existe unitate între Ortodocși și eretici, pentru că nu coexistă ca „un duh”. Pentru unitate este nevoie ca toți membrii unității să se afle în același duh. În cazul Bisericii, unitatea membrilor ei este garantată de Duhul Sfânt. Unitatea lor există în Duhul Sfânt. De asemenea, Sfântul Părinte explică faptul că, de se întâmplă ca un membru al Bisericii să devină prieten al ereticilor, poate fi considerat în continuare „un trup”, dar nu poate fi „un duh” cu ceilalți membri ai Bisericii²⁹. Ereticul nu va putea niciodată să se afle în unitate cu membrii Bisericii, pentru că se află în afara comuniunii Trupului lui Hristos și a Duhului Sfânt, Care garantează unitatea Bisericii. Dacă și catehumenul, care este pregătit să devină creștin, se află încă în afara Trupului Tainic al lui Hristos până când va primi botezul³⁰, cu cât mai mult ereticul se află departe de Trupul lui Hristos.

Sfântul Ioan spune că, dacă Biserica va alege să trateze cu ignoranță rătăcirile ereticilor, se va afla la un moment dat în fața unui

26. Idem, *La Epistola către Romani, Omilia 3, 1, P.G. 60, 412.*

27. Idem, *La Epistola către Efeseni, Omilia 11, 5, P.G. 62, 86.*

28. *Ibidem.*

29. *Ibidem, Omilia 11, 1, P.G. 62, 79.*

30. Idem, *La Epistola către Evrei, Omilia 25, 3, P.G. 63, 177.*

mare pericol, întrucât prin atitudinea ei de indiferență va lăsa cale deschisă pentru multe erezii³¹. De aceea, creștinul ortodox are datoria de a se păzi întru puritatea învățaturii Bisericii și a nu accepta altă învățătură străină de aceasta. Dar nu are doar datoria de a se păzi pe sine, ci și de a fi preocupat de binele obștesc, susținând adevărul Bisericii. Cu alte cuvinte, creștinul ortodox nu trebuie să tacă atunci când adevărul Bisericii este atacat de eretici³². Trebuie să aibă spirit misionar. Credinciosul, care contribuie la întoarcerea întru plinătatea Bisericii a unui suflet rătăcit, este vrednic de mare răsplată. În acest sens, Sfântul Ioan menționează că mare este virtutea milosteniei, însă niciodată aceasta nu va putea ajunge la înălțimea vredniciei pe care o are misionarul creștin, care ajută la întoarcerea din erezie a unui rătăcit.

În activitatea misionară a ortodoxului, cel mai puternic cuvânt în fața celui rătăcit este exemplul personal, prin modul curat de viață. Niciun cuvânt filozofic nu-l poate convinge pe cel aflat în rătăcire, cât îl poate convinge dragostea sinceră și curată dovedită de faptele creștinului ortodox³³.

Adevăratul ortodox, în niciun caz, nu trebuie să aibă atitudine de ură și vrăjmășie. Sfântul Ioan face deosebire între om – ca făptură creată de Dumnezeu – și faptele lui, și subliniază că nu se cuvine să-l urâm pe omul păcătos sau eretic, ci păcatul și erezia³⁴. Astfel, în duh de pace, creștinul ortodox se cade să fie cu dragoste față de toți oamenii, chiar și față de eretici. Cu durere în suflet pentru ei, are datoria să se roage pentru luminarea și îndreptarea lor din rătăcire, așa cum are datoria să se roage și pentru idolatrici și pentru întreaga lume³⁵. Deosebire trebuie să existe doar în atitudinea și în modul de abordare, după cum impune doar identitatea duhovnicească a fiecăruia, nu și în sentimentul dragostei.

După cum însuși mărturisește, Sfântul Ioan s-ar fi preocupat mai mult de combaterea ereziilor, cu ajutorul Harului lui Dumnezeu, însă

31. Idem, *La Epistola II către Corinteni, Omilia 23, 2, P.G. 61, 555.*

32. Idem, *La Epistola către Tit, Omilia 6, 2, P.G. 62, 697.*

33. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 3, 5, P.G. 61, 28-29.*

34. *Ibidem, Omilia 33, 4, P.G. 61, 282.*

35. Idem, *La Epistola I către Timotei, Omilia 7, 2, P.G. 62, 536.*

nu dorește să devină aceasta principala preocupare a lucrării sale pastorale³⁶. Scopul Sfântului Părinte nu este așadar de a instiga la vrăjmășie față de eretici, ci de a păstra puritatea dreptei-credințe și de a-i păzi pe păstoriții săi uniți întru adevărul Bisericii.

Păcatul, cauză a vătămării unității Bisericii

Pe lângă pericolele venite din afară, din partea ereticilor și a altor factori externi, Sfântul Ioan Gură de Aur observă că unitatea membrilor Bisericii este adesea amenințată de anumite cauze interne. De aceea, atrage atenția că în rătăcire se află nu doar cei care greșesc din punct de vedere dogmatic, ci și cei care se abat de la ortodoxie prin modul lor de viață. Fiindcă acei care prin modul păcătos de viață cad în capcana diavolului, ajung să fie înrobiți de vrăjmașul și trăiesc în rătăcire. Pentru a face și mai evidentă amăgirea celui care se crede în adevăr, dar ținut în stăpânirea vrăjmașului prin modul păcătos de viață, Sfântul Ioan se folosește de imaginea vrăbiei prinsă în capcană. Astfel, precum vrabia prinsă în capcană doar de un singur picior, se află întregă în stăpânirea celui care a pus capcana, tot așa se întâmplă și cu omul care greșește doar într-un singur fel – dogmatic, moral sau altfel – ajunge să fie ținut în rătăcire în întregime de vrăjmașul³⁷.

Așadar unitatea Bisericii este pusă adesea în pericol de anumite patimi și păcate, care-i stăpânesc pe unii membrii și care-i determină să contribuie la dezbinarea lor. Patimi precum slava deșartă, dorința de stăpânire, iubirea de sine, iubirea de bani, iubirea de înțâietate, mândria, invidia, lăcomia și altele asemenea acestora duc la destrămarea și la distrugerea unității Bisericii³⁸. În viziunea Sfântului Ioan, patima care vatămă cel mai mult unitatea membrilor Bisericii este dorința de stăpânire (= filarhia). Sfântul o consideră boală grea și vătămătoare și spune că nimic nu poate distruge cu atâta ușurință unitatea Bisericii așa cum o poate distruge această boală³⁹.

36. Idem, *La Epistola către Evrei, Omilia 9, 1, P.G. 63, 76.*

37. Idem, *La Epistola II către Timotei, Omilia 6, 2-3, P.G. 62, 633.*

38. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 14, 1-2, P.G. 61, 115-116. La Epistola către Efeseni, Omilia 11, 5, P.G. 62, 86-87.*

39. Idem, *La Epistola I către Corinteni, Omilia 14, 1-2, P.G. 61, 115-116.*

O deosebită purtare de grijă arată Sfântul Ioan pentru evitarea schismelor în Biserică, provocate îndeosebi de cei care sunt stăpâniți de patima dorinței de a conduce. Cei cărora nu le place să se supună, ci doar să stăpânească, cad cu multă ușurință în ispita schismelor și a ereziilor. Din cauza unora ca aceștia, Hristos este sfâșiat; Trupul Lui – Biserica – se fărâmițează și se împarte⁴⁰. Sfântul Ioan arată că două sunt căile care duc la ruptura de Trupul Bisericii: una, când dragostea dintre noi se răcește și a doua, când îndrăznim să facem lucruri care nu se cuvin să se petreacă în sânul Bisericii. Dorința de stăpânire este mama ereziilor⁴¹. Căci, a provoca cineva schismă în Biserică, din cauza dorinței de stăpânire, a mândriei și a iubirii de sine, nu este lucru mai puțin rău decât a cădea în erezie⁴².

Când Biserica este sfâșiată din interiorul ei, prin dorințele pătimase de stăpânire ale unor membrii, care provoacă răni fraților lor, paguba provocată Bisericii este mai mare ca atunci când este atacată de vrăjmașii dinafara ei⁴³. Sfântul Ioan Gură de Aur se tânguiește amar din cauza dezbinărilor apărute în sânul Bisericii, provocate de egoismul și dorința de stăpânire ale unor membri ai ierarhiei⁴⁴.

Cu durere în suflet, Sfântul Ioan Gură de Aur îi cheamă pe toți membrii Bisericii la o luptă comună, de a combate împreună bolile care atacă unitatea lor și totodată îndeamnă la o viață de virtuți întru legătura păcii și a dragostei. Prin urmare, spune Sfântul: „De vom avea viață virtuoasă, dragostea n-ar dispărea, căci virtutea depinde de dragoste și dragostea de virtute”⁴⁵.

40. *Ibidem*, Omilia 3, 2, P.G. 61, 24.

41. *Idem*, *La Epistola către Galateni*, Omilia: 5, 4, P.G. 61, 670.

42. *Idem*, *La Epistola către Efeseni*, Omilia 11, 5, P.G. 62, 87.

43. *Ibidem*, Omilia 11, 4-5, P.G. 62, 85-86.

44. *Idem*, *La Epistola II către Corinteni*, Omilia 18, 3, P.G. 61, 528.

45. *Idem*, *La Epistola către Efeseni*, Omilia 9, 3-4, P.G. 62, 73-76.